

XIX ASR NEMIS SHARQSHUNOSLIGI

Tillabayeva Zuhraxon Xamidillo qizi

Namangan Davlat chet tillari instituti

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Sharqshunoslik madaniy va akademik harakat sifatida 19-asrda tezlashdi va Evropaning Sharq, xususan Islom dunyosi haqidagi tasavvurlarini shakllantirishda muhim rol o'ynadi. Ushbu maqola 19-asr davomida nemis sharqshunosligining ta'sirini o'rganadi.

Kalit so'zlar: sharqshunoslik, imperiyalar, tahlillar, olimlar farazi, madaniyatlar aralashuvi

Kirish: G'arbning o'qimishli doiralarida Sharqni o'rganish ham eng kuchli turtki bo'lgan diniy ehtiyoj ham edi. G'arb dunyosi Sharq xalqlari haqida Injil orqali olgan ma'lumotlari bilan o'zining ichki borlig'iga maftun bo'ldi. Ammo ehtiyojni mamnun qilish uchun yetarli bo'lgan narsa, keyinchalik uyg'ongan qiziqishni qondirmadi. Misrliklar, ossuriyaliklar, bobilliklar,

Finikiyaliklar, Midiya va forslarning Tili, axloqi va dinlari haqidagi Bibliyadagi ma'lumotlar ilm-fan renessanse davrida Sharq xalqlarining hayoti haqida boy va ishonchli ma'lumot olish istagini ilhomlantirmaslik uchun juda kam edi. Ushbu ko'p asrlar davomida semit xalqining tili va dinini o'rganish bilan cheklangan.

Ammo o'tgan asrning oxiriga kelib sanskrit-hindular va zardushtiylik Forslarining tillari va adabiyotlari qayta kashf qilindi va keyin semit tillari va dinlarini filologik o'rganish

bilan tez va bir vaqtning o'zida paydo bo'ldi, Sanskrit va Zend filologiyasi, tez orada ham misrshunoslik Sinologiyaga qo'shildi.

Brunnhofer qaysidir ma'noda ajoyib olim edi; u Gomer, Gyote va germetik-bid'atchi-magus Giordano Bruno haqida bir nechta kitoblar yozgan va ehtimol rus homiylari bilan g'azablanish uchun nemis tiliga tarjima qilingan.

Uni sharqshunos sifatida, sharqshunoslik tarixi haqida gapirishga undagan narsa uning maxsus bilimlari edi.

Sanskrit filologiyasi va uning qadimiy "oriy" madaniyati va tillariga oid nashrlari – lekin bu erda u zamondoshlari ajablantiradigan, hatto ayniqsa qiziq deb topmagan hech narsa demagan. Darhaqiqat, bu butun parcha Indolog Maks Myullerning tarjimadagi juda muhim klassikalar seriyasi edi.

Gap shundaki, Brunnhoferning karerasi va uning surati G'arb sharqshunosligi yaqinda o'tkazilgan tadqiqotlar bilan deyarli hech qanday aloqasi yo'q va biz bu kitobni nima uchun bunday bo'lishi mumkinligi va ikki nuqtai nazarni qanday qilib yarashtirishimiz mumkinligi haqida o'ylashdan boshlaymiz.

Agar biz 1978 yilda Edvard Saidning sharqshunosligi nashr etilgandan so'ng darhol berilgan, ammo hech qachon batafsil ko'rib chiqilmagan savolga javob beradigan bo'lsak, qandaydir yarashish yoki hisob-kitob qilish kerak: nemis sharqshunosligining markazida nima yotadi? dedi, va o'z-o'zini ongli, uni tahlil qilib chiqishgan, sharqshunoslikning deyarli har bir sohada Evropa olimlari edi.

U shunchaki Angliya va Fransiya "Sharq va sharqshunoslikning kashshof davlatlari bo'lgan" va ularning siyosiy va intellektual pozitsiyalari ikkinchi Jahon urushidan keyin amerikaliklar tomonidan qabul qilinganligini aytishadi xolos.

Saidning bayonotlari darhol chalg'ituvchi deb tan olindi, chunki nemislar shunchaki boshqalarning izidan yurishmadi. Shuningdek, ularga Sharq bilan "haqiqiy" munosabatlar yetishmadi va nemis tilida so'zlashadigan siyosat muqaddas yer bilan ham, Usmonli imperiyasi bilan ham juda uzoq va muhim munosabatlarga ega edi va Vilgelmin imperiyasi mustamlakachilik manfaatlariga va hatto mustamlaka hududlariga ega edi (masalan, Tsindao va Samoa).

Nemislar, shuningdek, ruslar, gollandlar, yunonlar va italiyaliklarni istisno qilish orqali aniq tuyulishgan edi. Said qasddan kemalarni yig'ish bilan shug'ullangan: faqat yuqori imperatorlik davrida ishlab chiqarilgan frantsuz va ingliz adabiyoti va boyliklarga e'tibor qaratib, u "sharqshunoslik" imperiya mahsuli degan xulosaga keldi. Lekin Said ning paradigma ushlab oldi, uning grand da'volari o'tkazib yuborilgan edi.

Va uning kamchiliklari qaramay, Said tahlil qildi yaqin-yaqingacha, nemislar madaniyati qo'shiladi, hatto Evropa aqli va Sharq madaniyati o'rtasidagi munosabatlar haqida deyarli barcha munozaralar tuzilishini davom ettiradi deb o'ylardi. So'nggi bir necha yil ichida Saidning kamchiliklarini bartaraf etishga urinishlar va uning modelini takomillashtirish bo'yicha harakatlar ko'paymoqda.

Juda murakkab bo'lgan Evropa ilm-fan va mustamlakachilik o'rtasidagi yaqin munosabatlar tanqid, va subalternist uchun teng murakkab muammolar " temir qafas edi, xolos.. "Oldingi ishlar avval Angliyaga, ikkinchidan Fransiyaga qaratilgan bo'lsada, biz yaqinda rus va golland imperializmining bir qator nozik tadqiqotlari paydo bo'lganini ko'rdik va yana ko'plari asarlarda ko'rindi.

Endi bir qator ajoyib narsalar mavjud, jarayon Yaponiyada va Usmonli imperiyasida sodir bo'lganligi sababli, "boshqa narsalarni" sharqlashtirish qiyin talablarni taqazo etardi.

Ammo hozirgi paytda nemis yoki ingliz tillarida zamonaviy nemis sharqshunosligi haqida hali ham keng qamrovli fikrlar mavjud emas, bu soha o'zi uning da'volari uchun asosiy istisno ekanligini bilishini aytdi.

Bundan tashqari, Hermann Brunnhoferning ushbu soha tarixini jiddiy qabul qilishga imkon beradigan va Evropaning turli davlatlarining madaniy tarixlarida sharqshunoslik stipendiyalarining o'ziga xos rollarini tushunishga intiladigan, intizomning dinshunoslik va klassika bilan qarzlari va raqobatini tushunadigan zamonaviy sharqshunoslik bo'yicha tadqiqotlar juda kam.

Sharqshunoslikning mahalliy siyosati uning ta'lim muassasalari, intizomiy ierarxiyalari, talqin an'analari, dalillar qonunlari, mehnat taqsimoti va individual Obsesyonlar va yangiliklar, diniy intilishlar va shaxsiy shikoyatlar, haddan tashqari ambitsiyalar va uning amaliyotini shakllantirgan oddiy mehnat demakdir. Aniq aytaman deya fikr yuritishadi olimlardan biri: men hech qanday tarzda Sharqshunoslik tarixini yozishning Saidiygacha bo'lgan uslubiga qaytishni targ'ib qilmayman.

Sharqshunoslikning tanqidiy tarixiga muhtoj emasmiz Sharqshunoslik siyosati borligini inkor etadigan Festschrifts va qahramonlik biografiyalari yetarli. Buning o'rniga bizga Sharq stipendiyalarining imperializm, irqchilik va zamonaviy antisemitizmga qo'shgan hissalarini baholaydigan sintetik va tanqidiy tarix kerak, ammo zamonaviy sharqshunoslik postni qurish uchun zarur bo'lgan hech bo'lmaganda ba'zi vositalarni qanday ta'minlaganligini ko'rsatadi.

Imperialistik dunyoqarashlarni biz bugun rivojlantirmoqdamiz. Bu Sharq stipendiyasi amaliyotining tanqidiy tarixi bo'lib, u soha siyosatiga munosabatda bo'ladi, lekin bu siyosat ibtidoiy va abadiy imperialistik munosabatlar bilan aniqlangan deb taxmin qilmasdan amalga oshiriladi. Bu haqida kitob emas "sharqshunoslik" keng ma'noda "Sharq obrazi" barcha nemislar egalik qilgan yoki "Sharq haqidagi nutq" dir.

Xulosa

19-asrda nemis sharqshunosligi Sharqni o'rganishda o'chmas iz qoldirdi. Mustamlakachilik, Sharq estetikasi va din kabi mavzularni o'rganib, ular Evropaning Sharq haqidagi tushunchalarini kengaytirdilar va shu kungacha davom etayotgan madaniy tasavvurlarni shakllantirdilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bimal Krishna Matilal, "On Dogmas of Orientalism," in K. K. Das Gupta, P. K. Bhattacharyya, and D. K. Choudhury, eds., *Sraddhanjali: Studies in Ancient Indian History* (Delhi, 1988), pp. 17–18; quotation p. 18. Amartya Sen, *The Argumentative Indian: Writings on Indian History, Culture and Identity* (New York, 2005), pp. 139–160
2. Kalman P. Bland, *The Artless Jew: Medieval and Modern Affirmations and Denials of the Visual* (Princeton, NJ, 2000); Margaret R. Olin, *The Nation Without Art: Examining Modern Discourses on Jewish Art* (Lincoln, NE, 2001).
3. Partha Chatterjee, *The Nation and Its Fragments* (Princeton, NJ, 1993), p. 6.
4. Billie Melman's wonderful *Women's Orient: English Women and the Middle East, 1718–1918* (Ann Arbor, MI, 1992)